

ILUSTRIRANI

GLASNIK

LETNA NAROČNINA ILUSTR. GLASNIKA
KRON 8.-, ZA DIJAKE KRON 6.-; POSA-
MEZNE ŠTEVILKE 20 VINARJEV :: LETNA
NAROČNINA ZA NEMČIJO KRON 10.-, ZA
DRUGE DRŽAVE IN AMERIKO KRON 13.-

SLIKE IN DOPISI SE POŠILJAJO NA URED-
NIŠTVO ILUSTRIRANEGA GLASNIKA, KATO-
LIŠKA TISKARNA. :: NAROČNINA, REKLA-
MACIJE IN INSERATI NA UPRAVNIŠTVO
LISTA, KATOLIŠKA TISKARNA V LJUBLJANI

LETNIK 1. * 24. DECEMBRA 1914 * IZHAJA VSAK ČETRTEK * ŠTEV. 17.

Bojišče pozimi. ☉ ☉ Božja služba na bojišču. ☉ ☉ Shajališče srbskih zarotnikov. ☉
Taborišče ujetih Nemcev na Angleškem. ☉ Ujeti Indijci. ☉ Padli junaki. ☉ Ranjenci
v Konopištu. ☉ Naši vojaki v zametenih zakopih. ☉ Sveta noč, blažena noč! ☉ Srbski
begunci. ☉ Naravne utrdbе na Srbskem. ☉ Težko slovo. ☉ Domače slike. ☉ ☉ ☉

Svetonočni zdih.

O sveta noč,
obudi nam
nebeški dan!

Iz hiš in koč
odšel je mir,
povsod izgnan.

Le v bojno moč
ves naš je rod
zaverovan.

O sveta noč,
kot tvojih zvezd
je naših ran.

O tiha noč,
vtolaži nam
pretužni dan!

Silvin Sardenko.

Na bojni straži.

(K naslovni sliki.)

Nocoj! — O, zvon,
rad čul bi tvoj domači don!

Ta polni glas,
ki v njem je moja tiha vas;
in sveti hram
med lipami na griču tam;
in ljubi krov
pod plaščem bisernih snegov.

In dragi vsi
ob jaslicah naslonjeni,
pojó lepo,
a solza jim mrači oko;
kot nanje jaz,
vsi name mislijo tačas.

Silvin Sardenko.

Božič.

Božič je prišel in daleč od nas, daleč, stojé pred sovražnikom naši vrli vojaki: Naši možje, sinovi, bratje, zaročenci in prijatelji. Hrabro in zvesto vrše svojo težko dolžnost, odločno in neustrašno se boré za svojo čast, svojo domovino, naš ljubi dom!

In sedaj, ko pokriva širno bojišče bela snežna odeja, ko je napočil božični čas, hité njihove misli še s toplejšim, hrepenenjem, še prisrčneje domov in vsi

vedó in se tolažijo: Mi nismo pozabljeni, zlasti nam je posvečena zvesta ljubezen onih, ki praznujejo Božič doma! In čeprav smo z velikimi daljavami ločeni od njih, so tedaj, ko zagoré luči pred jaslicami in se oglasé božični zvonovi, naša srca blizu v ljubezni, trdno smo združeni v upanju. Naj tudi divja besna vojska okrog nas, vsi smo v božji roki — in enkrat bo vendarle prišel mir, sveti, blaženi mir! Tedaj bomo zopet praznovali Božič s svojimi ljubimi doma, ob svitu luči, ki milo miglja pred jaslicami, in ob donenju zvonov.

Tako hôti, dobrotni Bog, za nas rojeni!

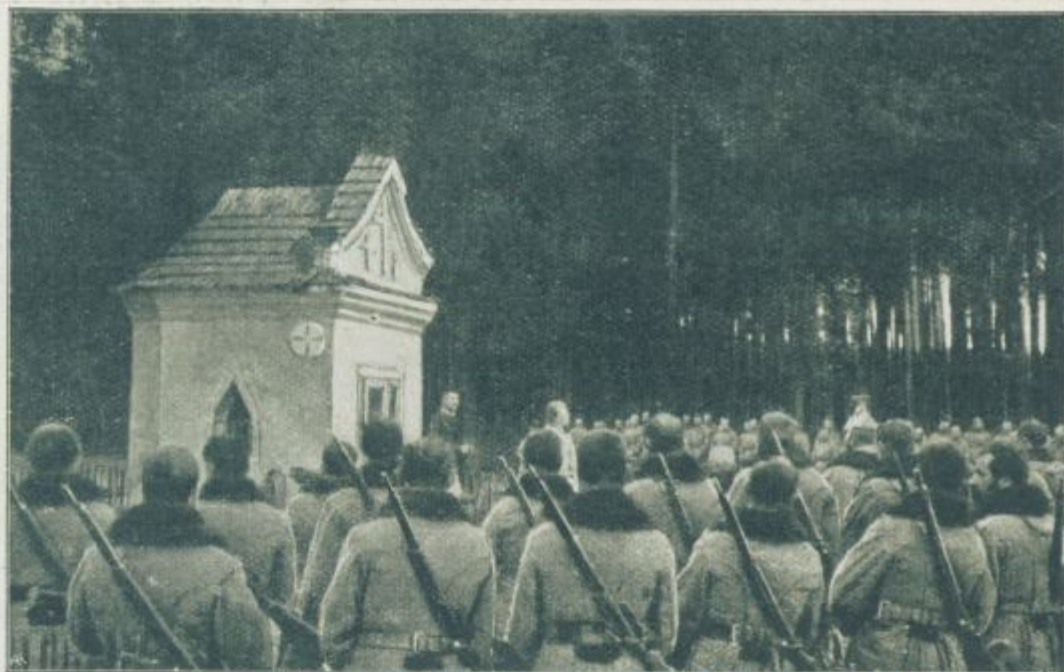
Sveti večer na bojišču.

(Iz spominov veteranca.)

Popoldne je, dne 24. decembra 1870. Ura bije štiri, v stolpu gradu Montinji bije, tu v Pikardiji, severnovzhodno od Amiena, kjer se naš kor že od včeraj bori s Francozi.

Zdi se, da je za danes končano; bojni hrup je polagoma utihnil pred našim, štiridesetim regimentom, samo v daljavi je še godrnjal glas topov. Mračilo se je. Goreče vasi so naznanjale, kje je bila bitka najbolj vroča. Ko je solnce zašlo, je zavel leden veter, tako da je postal že prej občuten mraz še hujši. Kuhali danes še nismo; želodec prazen in pri srcu nam ni lahko, ker vemo, da v zadnjem, dvodnevem boju nismo popolnoma zmagali.

Skratka, bil je zelo neprijeten večer. Zmrzovali smo strahovito, ljudje in živali, in potem ti še naenkrat butne v srce: Saj je danes sveti večer! Ali bomo morali tudi to noč prebiti pod milim nebom, na bojišču? Zdelo se je, da bo tako, kajti

Božja služba na bojišču. Cerkvni govor pred zbranimi četami.

Bojišče pozimi. Naši vojaki prodirajo preko zasnežene pokrajine na smučéh.

zastonj smo čakali povelja, naj se umaknemo v kako vas. Pobiti, topi in čemerni smo sedeli častniki na kupu prsti, zaviti v svoje plašče. Vojaki so stali molčeči v skupinah ali pa so letali semintja, da se ogrejejo. Nikjer vesele besede, nikjer smeh-

ljaja. Tudi konji so se stiskali v gručo in so prezebali, prezebali kakor njihovi gospodarji.

Kaj čuda, da so vse misli hitele domov? Človek nehote zatisne oči in zasanja: Doma, v prijetno topli sobi so sedaj

prižgali lučko pred jasicami, sveče na božičnem drevescu goré. Prijeten vonj se širi po vseh sobah. In potem zapoje otroci, bratje in sestre: Sveta noč, blažena noč. Tam nad jasicami trepeče angelček, kakor vsako leto, in kliče: »Mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje.« Otroci so radostni in ne vidijo, kako je meglen obraz očetov, kako čudno drhti okrog materinih ust. Ali je ta Božič res vesel, ko je naš fant tako daleč v sovražni deželi? Ali je prišla pošta do njega s toplo obleko in ali je našel naše pismo s podobico božjega Deteta, ki širi roké, kakor bi mu prinašalo blagoslov staršev? Ali se je morda naš fant ravno nocoj preselil v večni Božič? Ali ga je Dete obdarilo z lepo vojaško smrtjo, ali ne leži morda na belem polju, ubit od sovražnega svinca, ali morda v lazaretu, pohabljen od sovražne krogle? Kajti časopisi pišejo, da se tam na severu vedno boré in štirideseti regiment je zmemrom v ognju...

O ti ubogo, izmučeno materino srce, ti skrbni oče, ti ljubljena sestra; in ti izvoljenka mojega srca, ki sem hotel s teboj praznovati to jesen poroko! Kakšen sveti večer je to?

Vedno ostrejši veter brije po poljani; v daljni vasi se je ta trenutek udrla goreča streha in proti nebu je švignil cel oblak tlečih isker. In nam je vedno tesneje pri srcu. V marsikateri hiši, kjer je lansko leto kraljevala na nocojšnji večer neskalsena božična radost, bo letos vse tiho; nobena lučka ne bo razsvetljevala okna. Padel je mož, oče, sin v boju s sovražnikom — in kdo ga vrne?

Daleč, prav daleč zamrmrajo zadnji streli topov; vse utihne na bojišču in nad njega bedo se širi krasno, zvezdnato nebo. Kakor kragulj nam trga žalost srce. Moj prijatelj Karel tiho zajoka in se stiska v svoj plašč. Pred par dnevi je dobil obvestilo, da mu oče umira... Naš poveljnik hoče pregnati žalostne misli, skoči pokonci in hodi z dolgimi koraki gorindol. Poznam ga, njega, ki mu je družina vse; sedaj misli na svojega najmlajšega otroka, ki ga še ni videl. Ali ga bo videl, ali se bo vrnil? In kako bo nam, drugim? Kdo ve, ali ni že ulita tudi tista krogla, ki je meni usojena? Kajti ta vojska nima konca...

V takih trenutkih se šele človek zave, kaj je švél večer; tukaj, v ledu in mrazu

Telefon na bojišču. Telefonski šotori so postavljeni poleg poveljnikovih šotorov. Tu je srce bitke. Iz tega središča se odpošiljajo povelja v bojno črto, sem prihajajo poročila in vprašanja z bojišč.

Volčje jame, izkopane od Francozov, da zadrže nemško konjenico.

tujine, med gorečimi vasmí in pred sovražnikom razume vso lepoto domače hiše, krščanske družine, svojega doma. Da, bil je žalosten sveti večer, brez luči in pesmi, v tuleči severni burji, na zasneženem sovražnem polju, in vendar je bil sveti večer, v katerem je Bog vojnih trum med gromom topov potrkal na naša srca in nam pošepetal: »Kako je s teboj? Ali si pripravljen, da stopiš pred me, če te pokličem?« —

Tedaj me je naenkrat zbudil iz mračnih misli glas polkovnega adjutanta: »Gospod poročnik, pojahajte v Amien in pripeljite prtljago v Rênvil; polk bo tam prenočil!«

Čez nekaj trenutkov sem bil v sedlu in sem v naglem diru — kaj mi je bil mar mraz in veter? — jahal poldruho miljo nazaj. Bil je srečen slučaj, kajti edini med svojimi tovariši sem postal deležen božičnega veselja. Ko sem namreč okrog desete ure ponoči prijahal v predmestje Amiena, sem zagledal tako čudovit prizor,

da sem mislil: sanja se mi! Sto korakov pred menoj se je iz okna male mitničarjeve hiše razlivala sijajna svetloba. Resnično, bilo je božično drevesce! Vojaki so se, čakajoč povelja, tukaj zbrali in praznujejo sveti večer.

Naglo s konja in v hišo! — Stisnil sem gospodom roko in obstal solznega očesa. Pred menoj je bilo božično drevo, pod njim skromne jaslice in nad njim zvezda, znamenje miru. O srečni, o sveti, o blaženi božični čas!

Tak je bil moj sveti večer na bojišču.

Svetovna vojska.

Prva beseda, ki jo je izpregovoril Benedikt XV. svetu, ko je zasedel prestol sv. Petra, je veljala miru. Nujno je prosil narode, naj odnehajo od krvavega boja,

Največji pruski vojak, gardist Jožef Šipers, visok 2 m 30 cm.

rotit vladarje, naj se spravijo. Toda vojska se je nadaljevala in je od tistega časa še narastla. Ko so se približali božični prazniki, ti dnevi najlepšega, božjega miru, se je papež nanovo jel truditi, da doseže vsaj premirje za ta sveti čas. Povprašal je pri vladah vojskujočih se držav, ali bi bile pripravljene, skleniti premirje za čas božičnih praznikov; kakor poročajo, se se vse, celo Turčija, izrazile za premirje, predlog je odklonila samo — Rusija. In tako se tudi ta lepi, miroljubni načrt sv. očeta ni posrečil. Božič, praznik miru, ne bo tudi za en sam dan spravil narodov med seboj; boj bo divjal nadalje, kakor je divjal doslej.

Na severu, v vzhodni Prusiji, na zahodnem Rusko-Poljskem in v zahodni Galiciji se je pretekli teden trdovratni boj nadaljeval. Vedno se bijejo veliki boji, toda do končne odločitve še ni prišlo,

Lepa Blanka.

Roman. Napisal P. Zacccone. — Prevel Josip Medic. (Dalje.)

Indof je bil prišel pred par minutami in je ravnokar nehal pripovedovati, kaj je videl na trgu Rokat.

Govoril je zelo živahno.

Volkulja se je bila naslonila s komolci na mizo, je dela obraz med dlani in ga je raztreseno poslušala, medtem pa se je dozdevalo, da je nje ostri, mračni pogled uprt v temno prikazen, ki jo vidi samo ona.

Včasi se je nenadoma zdrznila iz svojega globokega premišljevanja, nje obraz je oživel kakor pod sunkom vetra, ki je pihal skozi odprto okno.

»Končano!... Vse je končano!« je rekla s trdim glasom. »Sedaj ni nobenega upanja več... Videli smo, da so ga polo-

žili v grob... in zemlja ne vrača več tistih, ki so ji bili izročeni!«

Vstala je, se naslonila ob oknu in se zazrla s pogledom, polnim sovraštva, proti pokopališču.

»Tam leži,« je pristavila, »in kaj naj storimo mi? Kdo ga nam bo nadomestoval?«

Sunek vetra in plohe, spremljan z bliski in pretresljivim grmenjem, jo je prisilil, da se je zopet umaknila v sobo.

Oče Golin je stopil k oknu in ga zaprl. Volkulja je razburjena hodila po sobi in si vila roke.

Razen razburjenja, ki ga je prestala ta dan, je nanjo vplivalo, kakor na vse nervozne ženske, tudi slabo vreme, ozračje polno zadušljive sopare in elektrike; hodila je z neenakomernim korakom, nestrpno tolkla z nogo ob tla, od časa do časa so se ji vsi udje zvijali v čudnih krčih.

»Ti se smeješ!« je rekla Indofu očita- joče.

»O ne!« je vzkliknil potepuh. »Le zdi se mi, da če je že mrtev, moramo potrpeti in se vdati!«

»In potem... še eno zadevo moramo urediti,« je pristavil boječe oče Golin in je hinavsko poškilil proti Volkulji.

»Kakšno?«

»Za malo... za deklico bomo morali poskrbeti!«

»Kaj bo z njo sedaj?«

»Mislim, da ne bo težko uganiti,« je dejal Indof. »Z nami bo živela, ne boljša, ne slabša od nas!«

Na te besede so se vsi posmejali, toda Volkulja je skočila z naglostjo divje zveri k mizi, jih premerila s plamenečim pogledom ter vzkliknila:

»O, kakšni lopovi! — Kakšni lopovi ste! — Saj dobro veste, da je svojo hčer bolj ljubil kot vse drugo na svetu... Zaradi nje bi bil zažgal Pariz na štirih straneh... Vse njegovo delo, edina njegova želja je bila ta, da jo ohrani čisto sredi močvirja, v katerem je morala živeti. Toda varujte se! Če vidim koga, da se je le z mezincem dotakne... pri Bogu...«

Trije možje so skomizgnili z ramami, se pritaženo in tiho nasmejali in so ravno- dušno pili naprej.

dasi se Rusi na celi bojni črti umikajo. Ruska armada, ki je prvotno prodrila proti Krakovu, se umika čez spodnji Dunajec. Naše čete so že prišle do Liska, ki je oddaljeno le še 40 km do Pžemišla. Obenem so bili Rusi na nekaterih mestih vrženi preko Karpatov nazaj, medtem ko na drugih še vedno prodirajo. Ker so postali naši napadi zadnji čas močnejši in naše napredovanje hitrejše, so začeli Rusi živahneje obstreljevati Pžemišl; hočejo ga prisiliti, da se vda, preden mu utegne priti kaka pomoč od zahoda.

Na srbskem bojišču so se naše čete morale umakniti proti Drini nazaj in so zopet zapustile Beograd.

Dolgotrajna bitka v jugozahodni Belgiji in severni Franciji traja brez znatnih izprememb dalje.

Zadnji čas je tudi vojna mornarica živahneje posegla v razvoj vojske. Močno angleško brodovje je, okrepljeno z nekaterimi japonskimi ladjami, napadlo pet nemških križaric, ki so se mudile pri Falklandskih otokih, in je tri potopilo. Utonil je tudi poveljnik vzhodno-azijskega nemškega brodovja, admiral Spee. Nasprotno pa je dne 16. decembra nemško

Taborišče ujetih Nemcev na angleškem otoku Man, kjer so vojni ujetniki izpostavljeni vsem neugodnostim vremena.

brodovje drzno napadlo vzhodno angleško obal in je obstreljevalo nekatera angleška

mesta. — Francozi so poskusili vdreti s podmorskimi čolni v luko Boko Kotorske, toda naša stražna ladja jih je zapazila, jih sprejela s hudim brzostrelnim ognjem in sovražnik je moral naglo pobegniti.

V taboru indijskih čet.

Skupaj s Francozi in Angleži se bore na zahodnem bojišču tudi čete iz daljne Azije, Indijci. Pred njih prihodom v Evropo so zelo dvomili, ali bodo te čete kos modernemu načinu boja in ali bodo mogle prenesti evropsko zimo. Kar se tiče prvega, so se Indijci dobro izkazali; rabijo jih zlasti za poizvedovalno službo, ker so izredno urni in zvičajni, ter za napade na posamezne straže. Indijec se neopažen približa straži, jo zavratno napade z nožem in zakolje. Če je kraj tak, da ne more neopažen priti v bližino straže, tedaj vrže svoj zakrivljeni nož iz daljave in tako ubije svojo žrtev. V boju je Indijec neustrašen, ne more pa kljubovati ostremu evropskemu vremenu. Porabljen je samo v osrednji Franciji, kjer so zime razmerna mile, na drugih bojiščih pa, kjer še naš utrjeni vojak zmrzuje, bi ne bil za rabo.

Zbirališče srbskih zarotnikov. Kavarna »Albanija« na voglu Mihajlove in Kolarčeve ulice v Beogradu, kjer so se sklepale zarote proti Avstriji.

Volkulja je obstala pred njimi, prekrižavši roke na prsih, in je opazovala vsak njih migljaj, vsak njihov nasmeh.

»Čujte, vi ste nehvaležni!« je nadaljevala s trdnim in strogim glasom. »Saj se vsak izmed vas dobro spominja, da se ima njemu zahvaliti, če še živi. On vas je tolikokrat rešil!«

»Rešil!... Rešil!...« sta obenem vzkliknila Filip in oče Golin.

»Če se vi ne spominjate več, jaz še nisem pozabila. Pred dvema letoma je Filipa rešil iz jetnišnice. In namesto tebe, Golin, je pred šestimi meseci dobil dva udarca z nožem, ki sta bila tebi namenjena. Ali se ne spominjaš več, razbojnik? Kmalu bi bil ranam podlegel — zaradi tebe, Golin! Glejte, zato je vaše obnašanje sramotno!... Razumete?... Sramotno, kajti če sploh kdo zasluži, da ga spoštujete in ljubite, tedaj zasluži on. Ali si kdo upa reči, da ni tako?«

Obmolnila je za hip, kakor bi čakala na odgovor, ki ga ni bilo.

»In potem,« je nadaljevala prav tako odločno, skoro divje, »kaj bo z nami, ki

spadamo k veliki armadi zločina?... Vsi se nas boje, toda kdo nas ljubi? In če se ne bomo ljubili med seboj, če si ne bomo drug drugemu pomagali, kaj bo z nami, kdo nas bo branil? Kaj nas bo vzdržalo nad prepadom, nad katerim neprestano visimo?«

Volkulja je zopet umolknila in v sobi je zavladala globoka tišina. Lopovi se niso več smejali... doumeli so, kako resnične so besede, ki so jih ravnokar slišali.

Ta prizor, ki je bil že sam po sebi zelo zanimiv, je bil še pretresljivejši ob bliskanju in grmenju nevihte, ki je divjala zunaj.

Bliski so se s strašno naglico vrstili drug za drugim in hišica se je stresala v gromu in pišu vetra, ki se je vztrajno in besno zaletaval vanjo. Zdelo se je, da se bliža sodnji dan... Naj je človek še tako globoko padel, naj se je tudi izgubil med zločince, vendar mu kljub vsemu ostane živo še eno čustvo, čustvo, da je nad njim višja moč, nevidna, toda vsemogočna; v tem besnem navalu naravnih sil, ki so ga videli ti zločinci sedaj, se tudi oni niso mogli ubraniti občutka, da je nad njimi

skrivnostna, močna roka, ki vlada nad svetom in nad njimi. Vsem je postalo tesno pri srcu.

Medtem je Volkulja zopet sedla na svoj prejšnji prostor k mizi, si zopet zakrila obraz in je trdovratno mislila eno misel.

»Nekega dne,« je rekla počasi, »smo bili prav tako vsi zbrani kakor danes. Le Everarda ni bilo; imel je kmalu priti k nam in mi smo ga čakali. Toda naenkrat nas je zasačila policija, nas obkrožila... in vsi smo spoznali, da smo izgubljeni.«

»Spominjam se,« je pritrdil oče Golin.

»Jaz tudi,« je pristavil Filip.

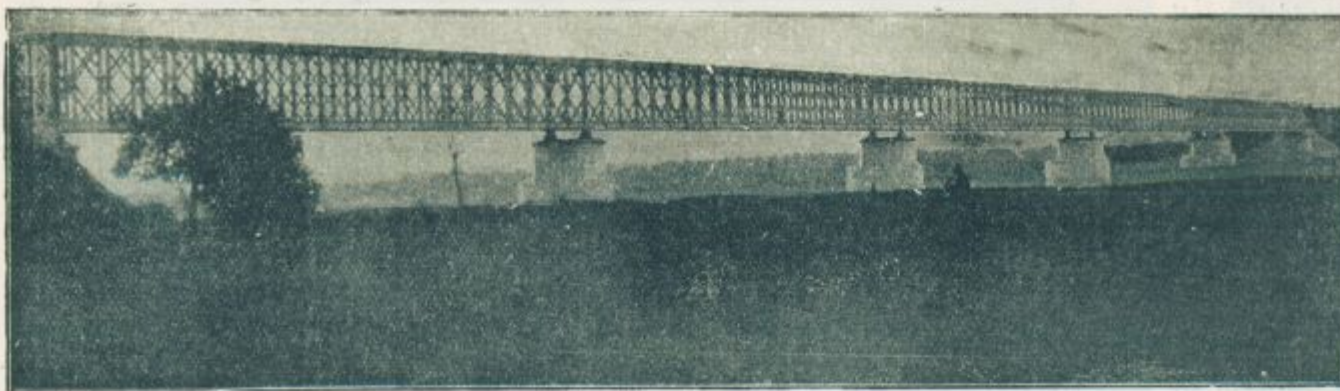
»Da,« je nadaljevala Volkulja, »bili smo izgubljeni in smo mislili le še na to, kako bi najdražje prodali svoje življenje. Tedaj pa se naenkrat...«

»Okno razleti v drobne kosce,« jo je prekinil Indof.

»Se razleže krik,« je pristavil Golin.

»In Everard skoči v sredo med nas.«

Indof še ni končal teh besed, ko se okno odpre s strašnim žvenketom; v sobo je skočil mož nepopisno čudne zunanosti.

Veliki železniški most med Belgradom in Zemunom.

Nekemu francoskemu častniku so na njegovo prošnjo dovolili, da je smel obiskati tabor Indijcev; nahaja se blizu nekega francoskega mesta, katerega častnikar seveda ni smel natančneje označiti. Večerilo se je, ko so ga spustili v tabor. Dolga vrsta šotorov se je raztezala v senci nekega gozdiča. Kmalu so se razžareli skozi polmrak ognji poljskih kuhinj. Obenem se je razleglo petje vojakov, ki so opravljali svojo večerno molitev, obrnivši obraz proti večernemu nebu, k zahajajočemu solncu. Po molitvi so se oglasili bobni. Sedaj se je slišalo le še mrmranje tisoč šepetajočih ustnic, prasketanje stoterih plamtečih ognjev, vmes so bili konji s kopiti.

V malem, šest čevljev širokem in pet čevljev visokem šotoru, v katerem so se zbirali častniki, je častnikar govoril z nekim stotnikom, ki je bil dovolj dolgo v Indiji, da se je mogel natančneje seznaniti z življenjem in mišljenjem Indijcev. Ta je pripovedoval, da je bila Indijcem vsa pot iz Indije v Evropo zelo všeč. »In vendar,« je pristavil, »je Evropejcu težko razumeti, kako

je Indijcu, če mora svoje življenjske navade izpremeniti. Doslej so poznali samo dve deželi na svetu: svojo in »so-

vražnikovo«. Sovražna jim je bila vsaka dežela, ki ni imela prav takih običajev, kakršne imajo oni doma. Sedaj pa vidijo še tretjo deželo, Francijo, kateri morajo biti prijateljsko naklonjeni in katera vendar ni njihova. To jim dela preglavice.

»Častniki, delajo, kar je v njihovi moči,« je nadaljeval indijski stotnik, »da se njih vojaki privadijo temu, kar vidijo. Toda če jim pripovedujejo o Evropi, mislijo Indijci, da je samo šala, in ne verjamejo to-

liko časa, dokler se sami ne prepričajo. Govorili so jim na primer o aeroplanih; vojaki so mislili, da jih imajo za norca.

Pri Dixmuidenu. Od Nemcev zajeti vojaki indijskih čet.

Četvero prestrašenim prsim se je obenem izvil isti krik.

Mož, ki je vstopil, je bil Everard.

X. Vstajenje.

V hipu so Everarda vsi obkolili in vsakdo mu je hitel stiskati roko in ga izpraševati, gnan od čustva, v katerem se je družila radovednost z veseljem.

»Ti! . . . Tukaj! . . . Živ!« so klicali vsi glasovi obenem.

Everard se ni ganil. Otresel se je objemov in je stopil s pogledom, polnim nezaupanja in skrbi, k oknu.

»Tam! . . . Ali ne slišite?« je šepetal razburjeno. »Ali ne slišite?«

»Veter šumi in grom grmi,« je odgovorila Volkulja.

»Ali me nihče ne zasleduje?«

»Nihče.«

»Poslušajte . . .«

»Kdo naj se briga zate v takem vrenemenu? Odkod prihajaš? . . . Govori! Kako si prišel semkaj?«

Everard ni odgovoril.

Nesrečnik je najbrže zadnje ure pre-

več izčrpal svoje moči. Strašni dogodki, katere je ravnokar preživel, so ga ubili. Čez nekaj trenutkov je pokrila njegovo obličje nenadna blodost; omahnil je kakor brez življenja na bližnji stol.

»Everard!« je vzkliknila Volkulja obupno.

Dvignila ga je, ga prenesla bliže k oknu in mu nemirna položila roko na srce.

»Ali smo ga zato našli, da ga zopet izgubimo?« je dejala bridko.

Toda srce je bilo še vedno. Everard je še vedno dihal in je bil le v omedlevici.

Kmalu se je zgani, globoko in trudno vzdihnil ter napol odprl oči.

»Kje sem?« je vprašal s slabotnim glasom. »Kaj se je zgodilo? Kdo ste vi?«

Njegove oči so bile kalne in težke. Toda ko jih je uprl v ženo, ki je stala pred njim, je vztrepetal.

»Volkulja!« je rekel živahno. »Ah, ti mi boš povedala . . .«

»Spomni se!« je odgovorila Volkulja.

»Spomni se!« so dejali drugi.

Everard si je stisnil senca s svojimi premrlimi rokami in je, kakor bi pod tem

pritiskom misel naenkrat oživila, skočil s stola.

»Kaj ti je?« je vprašala Volkulja.

»Spominjam se!« je vzkliknil Everard in se je nehote prijel za vrat. »Umreti bi bil moral, kajne? . . . Sekira je bila pripravljena . . . krvnik tudi . . . in sta me obadva čakala, sekira in krvnik . . . Potem vojaki, ječa, duhovnik . . . Ah, tudi njega se spominjam!«

»In potem?« je dejala Volkulja.

»Potem? Potem ne vem nič več . . . Kakor gost zastor je pred mojimi očmi in mojim spominom . . . kakor težko, svinčeno spanje . . . Le ko sem se zbudil in se zavedel, sem čutil, da sem zavil v mrzel prt in da mi dež polzi po telesu. Čutil sem, kako brije veter nad menoj, nad glavo mi je odmeval grom.«

»Bil si na pokopališču obsojencev.«

»Če bi bil takrat na to mislil, bi morda bil zblaznel; čutil sem le napol, v kakem položaju da sem, in sem imel dovolj moči in poguma, da sem se rešil. Strgal sem prt s sebe, ki me je pokrival, in sem ves blaten, s težko glavo skočil iz groba ter zbežal.«

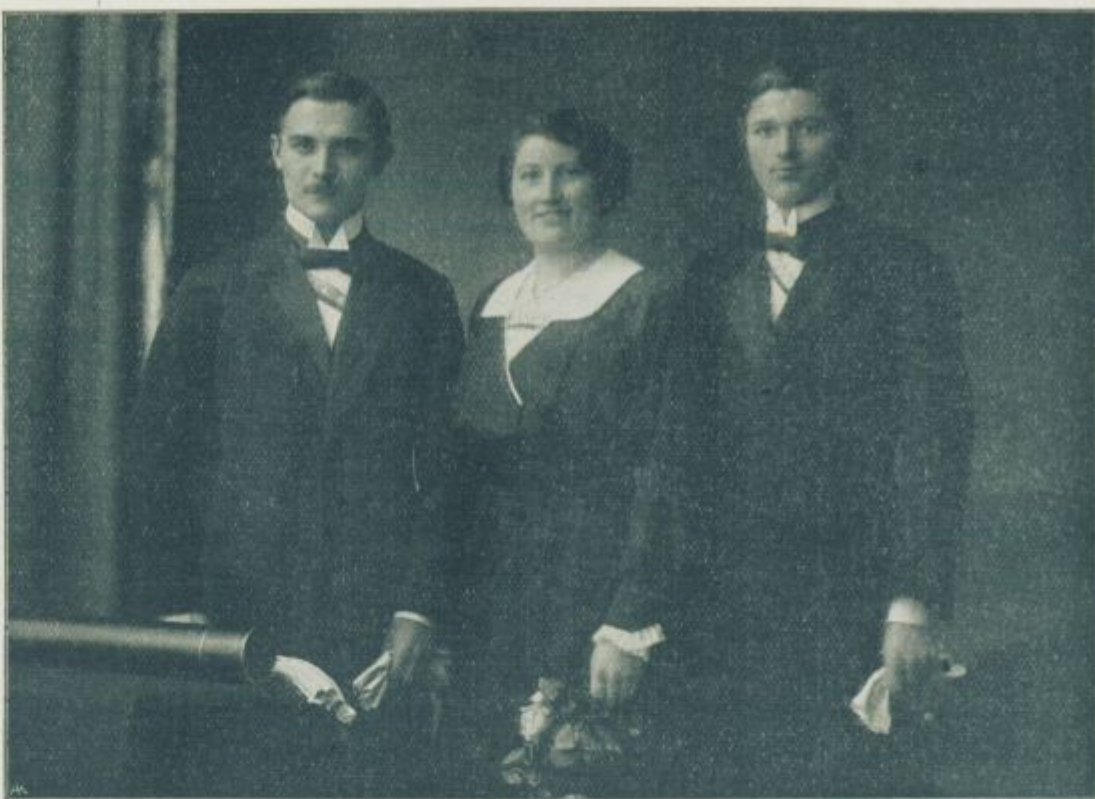
Pozneje so sami videli aeroplane; pet minut so bili začudeni, potem se sploh niso več zmenili za letala. Prav tako je na bojnem polju. Prvi hip so ostrmeli nad granatami in šrapneli, sedaj se ne ozro več za njimi.

Slednjič je časnika obiskal nekaj šotorov indijskih vojakov. Vsi nosijo na rokah železen obroč, hoteč s tem pokazati, da so »železni možje«. Svoj prosti čas ubijajo s tem, da se obiskujejo in si pripovedujejo, kaj so videli.

Ob dvajsetletnici »Danice«.

Bilo je pred 20 leti, ko je ponesel starešina slov. kat. akad. društva »Danica« dr. Janko Brejc, sedanji zaslužni voditelj koroških Slovencev, prvič društveni trak v promocijsko dvorano. Sedanje razmere niso dovolile, da bi se 20 letnica »Danice« slovesno praznovala, a srečno naključje je hotelo, da je ravno ob 20 letnici prva članica tega društva — tudi koroška Slovenka — z Daničinim trakom na prsih stopila pred promocijski oder. Dne 23. novembra je bila namreč promovirana gđc. Angela Piskernik, rodom iz Železne Kaplje, v senatni zborovalnici dunajskega vseučilišča doktorjem modroslovja. Prinašamo

Ob dvajsetletnici »Danice«. Gđc. Angela Piskernik, članica »Danice«, ki je bila 23. novembra na dunajskem vseučilišču promovirana za doktorja modroslovja, z zastopnikom društva.

sliko nove slovenske doktorice v spremstvu dveh tovarišev, ki sta ob tej slavnostni priliki pri promociji zastopala »Danico«.

† Jožef Resnik.

Vrl mladenič, doma iz Krtine, je umrl v Komornu dne 19. oktobra za ranami, ki jih je dobil na bojnem polju. Iz pisma, ki ga je poslala grofica Zichy njegovi materi, povzemamo, da je pokojni Jožef vse bolečine vdano in junaško prenašal. Zadnja njegova beseda je bila: »Mama!« Res prava podoba slovenskega fanta. Junak v boju, junak v trpljenju, nežen v ljubezni do dobre matere. Bodi mu lahka ogrska zemlja!

Naročite si „GLASNIK!“

Slovenec v Konopištu.

Grad Konopišt, ki je last rajnega prestolonaslednika Franca Ferdinanda, je izpremenjen v bolnišnico. »Glasnik« prinaša sliko gradu in skupino v njem nastanjenih ranjencev. Med njimi je tudi Slovenec Franc Jereb, kateri popisuje v pismu svojemu prijatelju svoje vojne doživljaje takole:

Naš regiment je zapustil dne 13. avgusta garnizijo v Gradcu. Vozili smo se skozi Budimpešto, Debrecin, čez Muhachevo preko Karpatov, Lavočne v Stri. Tam smo zapustili železniško postajo ter korakali noč in dan do 26. avgusta, da smo prišli v boj.

Kakih 60 km vzhodno od Lvova pri mestu Zloczow ob reki Bug smo imeli 26. avgusta velik boj, ki ga ne bom nikdar pozabil. Od ranega jutra do pozne noči so švigale krogle iz pušk, granate in šrapneli od vseh strani. Bil sem kot

Jožef Resnik,

umrl vsled rane, dobljene na bojišču.

Ivan Moran,

padel častne smrti za domovino.

»In kje si dobil to obleko, ki jo imaš?« je vprašala Volkulja.

»Taka reč se ne najde na cesti, to mi lahko verjamete. — Bežal sem, kar sem mogel; nisem imel druge misli, kakor priti do te hiše, kjer sem vedel, da najdem tebe. Vse sem že bil premislil — kajti človek naglo misli v takih okoliščinah. Obrnil sem se tedaj proti pokopališkemu zidu in strah ali morda želja, da se rešim, mi je podvojila moči; preskočil sem ga z enim skokom. Vreme je bilo strašno; dež je lil v potokih; grom se je neprestano oglašal; nebo je žarelo v neprijazni luči bliskov. Na pokopališču ni bilo nikočar, nikočar v bližini . . . Mraz me je tresel, bil sem premočen do kosti . . . pa vse to ni nič! Sedaj se začnjenja čudna, neverjetna povest, kajti nihče od vas mi ne bo verjel, kaj sem našel na oni strani zidu.«

»Kaj neki?«

»Mrliča.«

»Ni mogoče!«

»Človeka, ki je padel, zadet od kapi, in sicer ravno takrat, ko me je s svojo smrtjo mogel rešiti.«

»Kako to?«

Everard je zadovoljno odmahnil z glavo.

»Ta človek,« je dejal, »mi je najprej moral dati obleko, ki sem jo zelo potreboval. Pa to še ni največja korist, ki sem jo imel od njega.«

»Ne razumem!« je dejala Volkulja, podvojivši svojo radovednost.

»In vendar je stvar zelo jasna,« je odgovoril Everard. »Ko sem izginil iz groba, je bila največja sitnost zame ravno to, da sem izginil, kajne? Čuvaj je prejel moje telo in je bil zanj odgovoren ter bi prišel v veliko zadrego, če bi me več ne našel; razen tega bi oblasti začele radovedno preiskovati, kaj se je pravzaprav z menoj zgodilo. Vse te težave sem moral namah premagati.«

»In kaj si storil?«

»Natovoril sem si mrliča, ki mi ga je poslal srečen slučaj, na rame, stopil sem skozi neko odprtino v zidu, katere se prej nisem spomnil, zopet na pokopališče in namesto obleke, ki mi jo je moral podariti, sem mu odstopil svoj prt. Obleka mi

je sicer nekoliko preširoka, toda prt se je njemu prilegal kakor rokavica. Ne bo se mogel pritožiti.«

Ko je izgovoril te pretresljive besede, se je Everard zadovoljno nasmehnil.

»Slednjič si prost!« je končala Volkulja.

»Da . . . prost! . . . prost!« je odgovoril Everard in si pomel roke. »Ah, kako sem vesel, da ne nosim več prisilnega jopiča, da ne slišim več koraka ječarjev, žvenketanja okovov . . . in tudi . . .«

Sklonil se je k Volkulji.

»In svojo hčer,« je pristavil, »bom sedaj videl, mogel jo bom objeti in poljubiti. Ah, ko bi vedela, koliko sem mislil na njo! Ubožica . . . kje je? Govori, kaj je z njo?«

»Na svojem stanovanju je.«

»In ne ve ničesar?«

»Ko sem jo davi zapustila, je spala.«

»Uboga Blanka!«

Everard je žalostno odmahnil z glavo, toda žalost je trajala komaj en hip; takoj se je zopet zavedel in je ostro pogledal okrog sebe.

(Dalje.)

Grad Konopišt, last rajnega prestolonaslednika nadvojvode Franca Ferdinanda, sedaj prirejen za bolnišnico. — Spodaj skupina ranjencev, nastanjenih v tem gradu, med njimi tudi Slovenec Fr. Jereb (X).

»Signalpatrouille« pri svojem stotniku. Bila je velikanska sila Rusov, cenili smo jih kake 3 kore, proti našemu III. koru. V naši stotniji smo izgubili ta dan 12 mrtvih in 60 ranjenih. Na večer, ko je zašlo

solnce, ni bilo več lepega mesta, temuč samo ogenj krogi in krogi na horizontu. Večerna zarja je obsvetljevala razvaline mesta... Morali smo se umakniti sovražnikovi premoči. Mene, hvala Bogu,

ni zadela nikaka nesreča, akoravno so kroglice in šrapneli cel dan švigali okrog mene. Ob pol 10. uri zvečer se mi je posrečilo uiti z nekim tovarišem v bližnjo vas, kjer se je zbiral naš regiment. Toda kroglice so za nama švigale in udarjale spredaj in zadaj v zemljo. V puško sem dobil strel; razletelo se mi je vse, kar je bilo lesenega, v trske. Ta dan se mi je posrečilo uiti, toda ko smo sedeli vsi izmučeni, lačni in žejni, nas je zopet ob 11. uri zvečer napadla patrolja kozakov. Zopet jih je nekaj padlo. Tam smo se razšli in taval po neznanih potih do naših vojakov. Prenočili smo v nekem hlevu. Druga dne smo se začeli zbirati za nov boj. Trajalo je 14 dni, da smo prišli 8. septembra zahodno od Lvova 30 km do Grodeka. Začel se je boj že ob pol 3. uri zjutraj in na večer ob 6. uri sem bil ranjen. Granata je udarila kraj mene in me tako silno pretresla, da se mi je iz desnega ušesa ulila kri in mi pretrgala bobenček. Prvo pomoč sem dobil v Požunu. Potem so me prepeljali v Benešov na Češko. Sedaj sem že mnogo boljši.

Ko je došel v Benešov, so ga peljali v bolnico »Okresny nemočnice«. Pozneje je šele prišel na grad rajnega prestolonaslednika. Pred kratkim je pisal, da jih skoro vsak dan obišče grofica Chotek z otroki Nj. Vis. rajnega prestolonaslednika. Prinašajo jim slaščice in cigarete. Pisal je tudi o izvrstni hrani in postrežbi.

Brez njega.

Božična slika.

Mlada žena reže kruha svojim vedno lačnim otrokom: štirje okrogli, rdečelični obrazki, ki se jim še nič ne pozna pomanjkanje, gledajo zelo pozorno, ali mati vendarle ne bo pretenko zarezala.

»Kajne, mati,« pravi najmlajši, »da nam letos Božič ne bo nič prinesel, ker je vojska?«

In preden more mati kaj reči, odgovori najstarejši: »Saj tudi treba ni, če nam le očeta pošlje iz vojske. Pa očeta nam pošlje prav gotovo, kajne, mati?«

Materi je tesno pri srcu in veliko si mora prizadevati, da ji ne privro solze

Major generalnega štaba
M. Kraus,

padel 10. decembra
junaške smrti v Karpatih.

Naši vojaki v zametenih zakopih.

Razširjajte med znanci in prijatelji „Ilustrirani Glasnik“.
Oglasi v „Ilustriranem Glasniku“ imajo vsled velike naklade priznani uspeh.

Sveća noć, blažena noć!

Letna naročnina „Ilustriranega Glasnika“ je samo 8 K. polletna K 4.—, četrtletna K 2.—; za dijake, vojake in orožnike 6 K.

Vozovi srbskih beguncev med počitkom.

na oči. »Kakor bo božja volja, otroci, le pridni bodite do Božiča!«

In zvečer, ko otroci že zdavnaj spé, sedi žena še vedno pri luči in plete in krpa in njene misli hité vun, v sovražno deželo, k možu; sedaj ji tudi solz ni več treba zadrževati. Kako težko je vendar življenje brez njega, brez zvestega tovariša ob strani! Saj jim še ni sile, čeprav jim nič ne preostaja; še vedno more sebe in otroke pošteno preživiti. Pa marsikatero delo mora sedaj opraviti sama, vso odgovornost mora nositi sama; včasí se ji zazdi, da ji je breme že pretežko. In še nekaj drugega jo boli: ona in njen mož sta obadva tiha človeka, redkih besed; pri njiu ni bilo navade, da bi mnogo govorila o ljubezni, saj vendar obadva vesta, kako je in kaj sta drug drugemu. V težkih, delavnih dneh je dobra beseda le nerada in boječe prišla preko ustnic ali pa je umrla, preden je bila izgovorjena — in ko je potem ob pričetku vojske prišlo naglo, težko slovo, tedaj še celo ni bilo časa, da bi se razgovarjala.

»Skrbi za hišo, dokler me ne bo!« je rekel mož.

»Bog te varuj in pridi kmalu nazaj!« je rekla žena. Trdo sta si stisnila roko in potem je šel.

Pač pride včasí dopisnica z bojišča s par besedami, ki jih težko prebere: »Zdaj je še dobro, jaz sem zdrav.« Tudi ona mu večkrat piše: »Ne skrbi za nas, nič nam ne manjka, vsi smo zdravi.« Toda o tem, kar je obema na srcu, ne moreta pisati, kakor nista mogla govoriti.

Toda sedaj, ko v tistem božičnem času sedi sama pri luči, se ji nekaj toplega zgane v srcu, sedaj se skrivaj pogovarja v svojih mislih z možem, ki je daleč; pripoveduje mu, kako mu je dobra, in da ni nihče tak, kakor on, in se mu zahvaljuje za vse, kar je storil zanjo in za otroke. O vseh svojih domačih težavah se pogovarja z njim, ga vprašuje za svet in si misli, kako bi ukrenil on, če bi bil doma. Pripoveduje mu, da so sedaj ljudje dobri in da sosedje radi pomagajo in naj ga nikar nič ne skrbi. In o otrocih mu govori, da so pridni in ubogljivi in da se veselé Božiča, ker mislijo, da bo prišel oče!

Tedaj ji padejo roke v naročje; ozre se skozi okno proti jasnemu, z zvezdami obžarjenemu nebu: tam prebiva On, ki je njeno pribežališče. In tesna teža nje-nega srca se izgubi v slovesni, mirni tihoti zimskega večera, v srcu pa ji lahno, prav lahno vstaja upanje:

»Bog je tako dober! Storil bo, da se še vidimo.«

Zgodovina topa.

Kanonik Iv. Sušnik.

(Dalje.)

Rusko-turška vojna l. 1878. je prinesla mnogo novihkušenj. Znano je, da se je Osman paša s svojo armado zakopal pri Plevni. Vsi naporí Rusov, z naskokom vzeti Plevno, so bili brezuspešni, trebalo je sovražnika pravilno oblegati. V svojih zakopih je turška armada kljubovala na-

vadni vojni topnici. Dvojno pot je imela ruska armada: ali s topovi porušiti zakope in nasipe, za katerimi je tičal sovražnik — za to je pa trebalo zelo težkih oblegovalnih topov; ali pa sovražnika doseči z navpičnim ognjem od vrha — za to bi morali imeti na razpolago možnarje in havbice. Obojega tedaj ruska armada ni imela pri sebi, in preden so mogli iz daljne Rusije preskrbeti potrebno topništvo, se jim je posrečilo sovražnika izstradati in prisilili k predaji. Prav ta vojna je pokazala, da tudi najboljši poljski topovi za vse slučaje ne zadostujejo, da mnogokrat ni mogoče sovražnika doseči, če je za nasipi ali v jarkih, in da je v tem slučaju treba topov, kateri mečejo projekte v visokem loku zviška na sovražnika — havbice.

Vojaški tehniki so se še bavili z rešitvijo teh vprašanj, ko polagoma nastopi nova iznajdba, katera je zelo vplivala na razvoj artiljerije — novi brezdimni smodnik. Stari smodnik vkljub svoji 500 letni rabi že dalje časa ni popolnoma ugaljal, in to zlasti v novjšem času, ko se je orožje tehnično izpopolnjevalo. Ena izmed glavnih težkoč je bila ta, da je smodnik puščal veliko množino — do 60 % — žlindre in saj v cevi, njegov dim je v velikih bitkah tako napolnil bojno polje, da je topničarjem, če ne popolnoma onemogočil, pa vsaj zelo otežkočil prosti pogled in sigurno merjenje. Že l. 1862. je avstrijska armada imela vse priprave izvršene, da začne rabiti strelno pavolo namesto smodnika, toda v istem času se je, kakor so trdili, samo od sebe vžgalo skladišče strelne pavole pri Simmeringu blizu Dunaja in strelno pavolo, ki so jo že pričeli rabiti, so zopet opustili. Vendar so se poskušnje z nitracijo celuloze nadaljevale, dokler se ni slednjič francoskemu kemiku Vicille l. 1886. posrečilo iznajti smodnik, kateri z različnimi izpremembami sedanjim zahtevam ustreza.

Ako navadno pavolo namočimo v močni solitarjevi kislini, jo dobro izperemo v vodi in posušimo, dobimo takozvano strelno pavolo, katera v mnogih ozirih nadkriljuje navadni smodnik. Tej pavoli se pridene aceton (kisoveter) in navadno nekoliko alkohola ter se v nalašč prirejenih gnetalnicah temeljito gnete toliko

Srbski begunci se med potjo, zastraženi od vojaštva, krepčajo.

časa, da postane iz vsega plastična snov, kateri je mogoče med valjarji ali v stiskalnicah dati poljubno zunanjo obliko. Za puške se navadno rabijo okrogle ali čveterooglate, za papir debele ploskvice, katere se z nekoliko grafitom v vrtečih posodah zgladijo. Za topove se rabi smodnik v dolgih, tankih cevkah, katere bi najlaže primerjali slami. Pri težkih topovih so te cevke razmeroma veliko večje.

Poleg tega smodnika se rabi še več vrst drugih sestavin, med katerimi omenjamo posebno spojine z nitroglicerinom. Tako ima angleški kordit do 30 % nitroglicerina. Primes nitroglicerina se porablja pri smodniku, katerega rabijo pri havbicah in možnarjih. Skušnje pa so pokazale, da ta smodnik v kratkem času topovo cev izžge; zato se skuša množina nitroglicerina po možnosti zmanjšati.

Ako primerjamo stari smodnik z novim, »brezdimnim«, ima slednji naslednje prednosti:

Novi smodnik dá vžgan približno trikrat večjo množino plinov in torej tudi za toliko večjo silo. Napravljaja prav malo dima, ki se še takoj izgubi, tako da je za količkej večjo daljavo neviden, torej v resnici skoro »brezdimen«. Tudi ne pušča v cevi skoro nobenih sajastih ostankov in se torej s topom ali puško lahko veliko dalj časa strelja, ne da bi bilo treba orožje snažiti. Dá se mu lahko poljubna oblika, v kosih, cevkah itd. in se vsled tega prilagodi lahko najmanjšemu, kakor tudi največjemu strelnemu orožju; prenaša in prevaža se lahko in brez nevarnosti. Tudi izdelovanje takega smodnika je manj nevarno, ker se izdeluje večinoma v mokrem stanju.

Seveda ima nasproti staremu smodniku tudi svoje pomanjkljivosti. Cena mu je dvakrat do trikrat večja kot pri starem smodniku, cevi topov in pušk se vsled večje brzine projektilov, zlasti pri rabi nitroglicerina tega smodnika, hitreje izrabijo. Brezdimni smodnik tudi vsaj pri večji toploti rad več ali manj trpi na svojem kemičnem sestavu, treba je torej pri shranjevanju večje pozornosti.

(Dalje.)

Sebastopolj.

(Spisal L. N. Tolstoj. Prevel I. P.)

»Ali je v nezvesti?« vprašate žensko, katera gre za vami in vas gleda, kakor bi ji bili sorodni.

»Ne, še sliši, pa je jako slab,« pristavi tiho. »S čajem sem ga napojila — ah, dasi je tujec, ga moraš vendarle pomilovati — skoro nič ni pil.«

Težko slovo. Žene iz Bukovine na kolodvoru po odhodu njihovih mož-črnovojnikov na bojišče.

»Kako se počutiš?« ga vprašate.

Ranjenec obrne na vaš glas oči, pa vas ne vidi in vas ne razume.

»Pri srcu gori.«

Malo dalje vidite starega vojaka, kateri preminja perilo. Obraz in telo sta rjave barve, suh je kakor okostnjak. Roke nima, odstreljena mu je prav pri rami. Sedi dobre volje in se popravlja; po njegovem mrtvem in mračnem pogledu, suhosti in brazdah na njegovem obrazu pa vidite, da je lepši del svojega življenja že preživel.

Na drugi strani vidite na klopi trpeč, bled in nežen ženski obraz in vse lice gori v vročinski rdečici.

»To našo pomorščakinjo je zadela v nogo bomba,« vam pove vaša vodnica; »možu je nesla kosilo na utrdbo.«

»Kaj, ali so ji nogo odrezali?«

»Da, odrezali nad kolenom.«

Sedaj pa pojdite, če so vam živci močni, v sobo na levo. V tej sobi obvezujejo in operirajo. Tam vidite zdravnike, okrvavljene do komolcev, z bledimi in mračnimi obrazi, zaposlene pri klopi, na kateri leži, odkritih oči in govoreč nezmiselne, včasih proste in ganljive besede, ranjenec pod vplivom kloroforma. Zdravniki opravljajo zoprn, pa blagodejno delo. Vidite, kako gre oster nož v belo, zdravo telo, vidite, kako se ranjenec s pretresljivi-

vim krikom in stokanjem naenkrat zave, vidite, kako vrže vojaški ranocelnik odrezano roko v kot, vidite, kako v isti sobi na nosilnicah ležeči ranjenec gleda operacijo, se krči in stoka, ne toliko vsled telesne bolečine, kolikor od dušnega trpljenja, ko gleda, kaj ga čaka — vidite strašne, pretresljive prizore, vidite vojno ne v lepem, pravilnem in sijajnem redu, z godbo in bobnanjem, z vihrajočimi zastavami in generali na konjih — tu vidite vojno v nje pravi podobi, v krvi, trpljenju in smrti...

Ko odidete iz te hiše trpljenja, se bolje počutite, močnejše vdihnete sveži zrak; veselite se, da ste zdravi, hkrati pa spoznate iz tega, kar ste videli, svojo ničevost in mirno, brez obotavljanja pojdete v utrdbe.

»Kaj pač pomeni smrt in trpljenje tako ničevega človeka kot sem jaz v primeri s tolikimi smrtmi in trpljenji?« Pa pogled bleščečega solnca, čistega neba, lepega mesta, odprte cerkve in na vse strani se premikajočih vojakov vam kmalu spravi duha v normalno stanje lahkomiselnosti, majhnih skrbi in zanimanja za sedanjost.

Vam nasproti se morda iz cerkve pomika pogreb kakega častnika z rožasto krsto in godbo ter vihrajočimi zastavami; morda slišite tudi grom streljanja iz utrdb, ali vse to vas ne spravi v prejšnje misli. Pogreb se vam zdi jako lep vojaški prizor, streljanje jako lepi vojni zvoki, ali niti pri tem pogrebu, niti pri tem streljanju ne morete tako jasno misliti o streljanju in smrti, kakor ste mislili v bolniški dvorani.

Ko pridete mimo cerkve in barikade, se znajdete v najživahnejšem delu mesta. Na obeh straneh napisi in znamenja prodajalnic in krčem. Kupci in ženske v klubih, zlikani častniki, vse vam govori o odločnosti duha in samozvesti vseh prebivalcev, ki se čutijo popolnoma varne.

Pojdite v gostilno na desni, če hočete poslušati govorjenje pomorščakov in častnikov; tam boste gotovo slišali pripovedovati o današnji noči, o tem, kako je bilo 24. t. m., da so rebrca draga in slaba in da je ubit ta in ta tovariš.

»Za vraga, kako slabo je danes pri nas!« govori z debelim glasom rumenolas

Konjice na Štajerskem. Podružnica Avstr. Rdečega križa ima v svoji bolnišnici in v veliki telovadnici slov. okol. šole nekaj nad 100 postelj za ranjene vojake, katere so se 3. dec. že v tretjič napolnile.

Ujeti srbski komitaši.

† Ivan pl. Zajc,

slavni hrvaški skladatelj, umrl 15. dec. v Zagrebu. Rojen je bil 3. avg. 1834. na Reki. Deloval je na Reki kot kapelnik in od l. 1870. v Zagrebu kot ravnatelj hrvaške opere. Zložil je nešteto skladb, zlasti domoljubnih pesmi, oper in operet. Njegova najbolj znana opera »Zrinjski« se je večkrat z velikim uspehom pela tudi v Ljubljani.

pomorski častnik brez brk z zeleno, vezeno prepasnico.

»Kje pri vas?« ga vpraša drugi.

»Na četrti utrdbi,« odgovori mladi častnik in vi ga pri besedah »na četrti utrdbi« gotovo pogledate z velikim spoštovanjem in nekakim zanimanjem. Njegova prevelika zgovornost, mahanje z rokami, glasen smeh in glas, ki se vam zdi vsiljiv, kažejo ono bojovito razpoloženje duha, ki si ga mladi ljudje pridobé v nevarnosti. Vi pričakujete, da začne pripovedovati, kako je hudo v četrti utrdbi, od bomb in krogel; pa nič takega ne izveste; hudo je le, ker je blatno.

»Ni moči priti do baterije,« vam reče in pokaže škornje, blatne do kolen.

»Meni je danes ubilo najboljšega komendorja, zadelo ga je ravno v čelo,« reče drugi.

»Koga? Mitjuhina? Ne... ali mi ne bodo že enkrat prinesli teletine?«

»To ste kanale!« pristavi proti natakarju... »Ne Mitjuhina, ampak Abrosimova. To je bil dečko — bil je šestkrat zraven, ko smo planili iz trdnjave.«

Na drugem oglu mize, pri krožniku z rebrcami in graham in pri steklenici kislega krimskega vina, sedita dva častnika: eden z rdečim ovratnikom, mlad, z dvema zvezdama na suknji, pripoveduje drugemu s črnim ovratnikom in brez zvezd o alminskem dogodku. Prvi se je že bil malo upijanil. Po prestankih v njegovi povesti, po boječem pogledu, izražajočem dvom o tem, ali mu verjamejo, in kar je glavno, po tem, da je sam v vsem igral preveliko vlogo ter da je vse bilo prestrašno, si mogel spoznati, da je bilo njegovo pripovedovanje precej daleč od resnice. Vas gotovo ne zanimajo te pripovedke, katere boste gotovo še slišali v vseh kotih Rusije; vi hočete iti v utrdbo, o kateri ste slišali toliko in tako različno pripovedovati. Kadar kdo govori, da je bil v četrti utrdbi, govori o tem s posebnim veseljem in ponosom; kadar kdo pripoveduje, da pojde v četrti utrdbo, gotovo zapazite na njem majhno vznemirjenost ali pa preveliko ravnodušnost; ka-

dar se hočejo s kom šaliti, mu pravijo: »Tebe bi postavil v četrti utrdbo«; če srečaš nosila in vprašaš, odkod, ti največkrat odgovoré: »Iz četrti utrdbe«. Sploh sta o tej strašni utrdbi dve popolnoma različni mnenji. Tisti, ki še niso bili v njej, so prepričani, da je ta utrdba gotov grob za slednjega, ki pride noter; tisti pa, ki živé v njej, kakor rumenolasi pomorski praporščak, govore, da je v četrti utrdbi blatno, da je v beznicah gorko ali hladno itd.

Za te pol ure, kar smo bili v gostilnici, se je vreme izpremenilo; megla, raztresena po morju, se je zbrala v sive, temne mokre oblake, ki so zakrili sonce, in droben dež rosi in moči strehe, tlak in vojaške suknje.

Ko pustite še eno barikado za seboj, zavijete skozi neka vrata na desno po veliki ulici. Za to barikado so hiše na obeh straneh ulice prazne, napisov ni, vrata so zaprta z deskami, okna so pobita, tukaj je odbit ogel, tam prebita streha. Poslopja so podobna starim veteranom, ki so že skusili vsakovrstno bedo in gorje in vas gledajo nekako ponosno. Na poti se izpodtikate ob topovske krogle, ki leže po tleh, in vidite z vodo napolnjene jame, katere so bombe izvrtale v zemljo. Na ulici srečujete častnike in vojake in slišite vojaška povelja. Le redko kdaj srečate žensko ali otroka, toda ta ženska ni v klobuku, marveč pomorščakinja v kožuhi in vojaških čevljih. Ko greste še malo dalje in pridete z nizkega klanca dol, ne vidite okrog sebe več hiš, temuč le strašne kupe razbitega kamenja, desk, glin in hlodov; pred seboj vidite na strmi višini črn, umazan prostor, obdan z jarki, in to je četrti utrdba... Tu vidite še manj ljudi, ženske ne zapazite nobene; vojaki hodijo hitro, po poti se vidijo kaplje krvi in gotovo srečate tukaj štiri vojake z nosilnicami in na nosilnicah bledorumenno obličje in okrvavljeno suknjo. Če vprašate: »Kam je ranjen?« se nosilci ne obrnejo k vam in vam jezno odgovoré: v nogo, v roko, ako je lahko ranjen; ali

pa sirovo molče, ako izza nosilnic ni videti glave in je umrl ali je težko ranjen.

Bližnje žvižganje topove krogle ali bombe vas neprijetno iznenadi, ravno ko hočete iti navkreber. Naenkrat razumete, in to povsem drugače, nego ste razumeli poprej, pomen strelnega grmenja, katero ste slišali v mestu. Tih, zoprni opomin se nenadoma vzbudi v vaši domišljiji. Nase začnete bolj misliti nego na vse, kar je okrog vas, in polasti se vas neko čuvstvo bojzljivosti. Prizadevate si, da udušite ta glas, ki se je naenkrat oglasil v vas, posebno ko zagledate vojaka, kateri smejoč se maha z rokami in hitro teče mimo vas navkreber po gostem blatu. Nehoté napnete prsi, dvignete glavo više in gazite po opolzki, glinasti poti navzgor. Ko ste prišli malo v klanec, začno brenčati krogle iz pušk mimo vas. Vi morda pomislite, ali bi ne bilo bolje, iti po jarku, ki drži ob poti; toda jarek je do kolena napolnjen z nekim poltekočim, smrdljivim blatom. Gotovo pojedete po poti, posebno ker vidite, da gredo vsi po poti. Ko prehodite kakih dvesto korakov, pridete na umazan prostor, obkrožen od vseh strani s stolpi, nasipi, okopi, podzemnimi kočami, na katerih stoje veliki bronasti topovi in pravilni kupi krogel. Tukaj sedi na bateriji peščica vojakov, tam na sredi leži razbit top, do polovice pogreznjen v blato, tam zopet gre pešec s puško mimo baterij in s težavo vleče noge iz blata. Povsod, na vseh straneh in na vseh mestih vidite razbite stvari, nerazpočene bombe, topovske krogle, sledove taborišča in vse to leži v poltekočem blatu. Kakor se vam zdi, slišite blizu sebe udar topove krogle, od vseh strani slišite različne zvoke krogel iz puške — brenčeče kakor čebela, žvižgajoče, hitre in doneče kakor struna — slišite strašen grom streljanja, ki vas pretresa.

»Tako, to je četrti utrdba, to je ono strašno mesto!« si mislite in čutite nekaj ponosa in mnogo strahu. Pa motite se. To še ni četrti utrdba. To je Jazonovska reduta — kraj, ki primeroma ni tako nevaren in ki nikakor ni strašen.

(Dalje.)

DOGODBE

Junaški ranjenci. Baronica P. M., ki je spremila neki vojaški vlak z ranjenci, pripoveduje: Junaštvo, s katerim prenaša večina ranjencev svoje strašne bolečine, je naravnost občudovanja vredno. Zadnji teden je bilo treba prenesti mladega češkega poročnika iz Pžemišla v bolnišnico. Morala sem se nekaj ur voziti z njim po železnici. Šrapnel mu je bil obstrelil glavo in njegovi plavi kodri so lepeli na čelu v krvi. Včasih se je zavedel in tedaj je njegov pogled izražal najstrašnejše muke. In vendar se je nasmehljal, če sem se sklonila nad njim. Neki ogrski prostak, kateri je imel razstreljeno brado in je mogel le s težavo zaužiti sempatje malo mleka, mi je še v postelji vedno salutiral, kadar sem mu s čim postregla. Huzar-honved je umrl na vlaku; njegove zadnje besede so bile: »Bog živi kralja!« Čudno je, da ranjenci v svojih blodnih sanjah največkrat cesarja vidijo, z njim govore in mu poročajo — ali da gredó v naskoku z bajonetom na sovražnika. Človeku se stiska srce, kadar sliši vojaka, ki skuša v vročici s slabotnim glasom zapeti kako koračnico. Presenetljivo je, da jih le malo sanja o domu in svojih dragih.

Neznatna pomota. Ruska carica Katarina II. je zelo uvaževala svojega bankirja Souderlanda, in ko ji je nekoč daroval lepega psa, je psa iz posebne milosti nazvala po njem. Pes Souderland je spremljal carico na vseh njenih potih, bankir Souderland pa je upravljal caričino privatno premoženje z zgledno zvestobo. Zato so podkupljivi dvorjani sovražili oba Souderlanda.

Ne vé se, kaj se je primerilo psu; poginil je. Carica je ukazala višjemu dvornemu mojstru, naj poskrbi, da bo Souderland nagačen.

Dvorni mojster se je začudil — toda ukaz je bil jasan in caričina volja se mora izvršiti. Da pa izvede tak ukaz, je moral poiskati pomoči policije. Tekel je k predsedniku in mu javil smehljaje:

»Carica je blagovolila ukazati, da dam nagačiti psa Souderlanda.«

»Ukaz je ukaz,« je skomizgnil predsednik z ramami in skočil v galoše. Vzel je s seboj nekaj mož in se napotil naravnost v stanovanje bankirjevo.

»Ste se že izpovedali danes, gospod Souderland?«

»Mislim, da ne.«

»Vaša oporoka je vendar v redu?«

»Mislim, da ne.«

»Torej pošljite hitro po popa in po notarja, ker boste na caričin ukaz še danes nagačeni.«

»Zakaj? — Kako?«

»To ve carica — nas to nič ne briga; ona zapove in mi moramo ubogati.«

»Ali to vendar ni mogoče, je nezmisel — pomislite — nagačiti!«

»Zakaj nezmisel? — Roparskega glavarja Krotina so tudi nagačili in glavarja upornikov Bubja tudi, prvega vidite še danes v mestni hiši v Vilni, drugi je še danes v žagradu kazanske cerkve. Vidite, to je neka posebna vrsta odlikovanja.«

»To je vendar nemogoče, to mora biti pomota! Pustite me k carici, ali da ji vsaj pišem!«

»Ničevol! Obsojenec se mora vdati v svojo usodo, mi pa moramo ukaz izvesti.«

»Ali dragi prijatelj, to mora biti dovtip! Vi veste, da ljubi carica slikovite besede. S čim naj bom nagačen?«

Poličjski predsednik ni vedel. — Šel je k dvornemu mojstru in ga vprašal, s čim naj nagačijo Souderlanda.

»S čim? — Z morsko travo in predivom! — Kako vprašanje!«

Dvom je bil rešen. Souderland je smel izbirati med travo in predivom — ali obojim — kakor bi mu bilo ljubše.

»Saj vendar ni mogoče, da bi premilostna gosudarinja bila ukazala, da bi me živega nagačili? — To nikakor ne gre. Torej naj odloči premilostna, kako naj umrjem.«

To je rešilo Souderlanda. Že je prišel redar s kupom prediva in morske trave. Dvorjanik mu je velel, naj počaka, in ie odhitel k carici:

»Kako zapoveš, gosudarinja, da nagačimo Souderlanda, živega ali mrtvega?«

»Saj je vendar poginil že pred enim tednom.«

»Govoril sem ravnokar z njim.«

»S kom, bedak?«

»Z bankirjem Souderlandom.«

»Ti trikratni osel! Psa Souderlanda sem ukazala nagačiti.«

»No — mi bi ga bili kmalu zamenjali.«

Dvorni mojster se je napotil k policijskemu predsedniku in mu je stvar pojasnil. Ta se je ujezil in se je zadržal nad bankirjem:

»Kaj niste mogli že prej povedati, da Vi niste pes?«

Ribje olje zapiše zdravnik mnogokrat, a malokdo ga uživa brez težave, posebno se ga branijo otroci. Zmešaj 100 delov ribjega olja, 38 delov sladkorja, 1 del gumi arabicum, 50 delov tragantgumija, 40 delov črne kave in 10 delov ruma — tako pripravljeno olje uživa lahko tudi otrok.

Ricinovo olje je tudi neprijetno za uživanje. Jemlji ga na črni kavi ali ga zmešaj z rumenjakom, ali s kropom in $\frac{1}{2}\%$ saharina, ali z mlekom, ali s kapljo metnega olja, ki vzame ricinu neprijetni duh.

Zmrzli udje se ne smejo nikdar segreti, preden jih ni zapustil led ali zmrzlina. Roke in noge drgni s snegom ali drži v škafu vode in ledu, dokler ne jamejo oživljati. Čevljev ne vleci nikdar z nog, če so primrzli; treba je vse skupaj odtajati v vodi, jih potem rahlo sezuti, če gre — če ne gre, pa razrezati. — Potem se ovijejo zmrzli udje z obkladkom

Skalnata pokrajina med Kragujevcem in Nišem.

vode, žganja, kafnega špirta ali kislega zelja, vrh tega pa z mehko bato; bolnika položi v nezakurjeni sobi v posteljo, tam naj izpije kak topel čaj in ostane v postelji, dokler se ne čuti bolje. Zmrzle dele je treba večkrat pogledati in ravnati po potrebi. Če se ne morejo ogreti, deni okrog njih toplega pepela ali toplih otrob.

Zmrzel ud, ki je prišel prehitro k peči, zateče, pordi in počrni, bolečine so hude.

Tudi to pomaga še, da se vtakne roka ali noga v snežnico in se drži v njej, dokler ni bolje, ali da se ovije okrog zatekega uda obkladek, namočen v vinski kis in sol. — Stari ljudje hvalijo še naslednje obkladke in mazila, ki so pomagala že marsikomu za bolečine zmrzlin: Naloži zmrzle dele z repo, pečeno na olju, ali z deženovo korenino, tudi pečeno na olju. Prevri na olju žajbelja in malo kafe, namoči krpe v toplo olje, ovij zmrzline in premeni večkrat. — Ali zriiblji rumenega korenja (mrkve), pogrej ga prav malo v lončeni posodi nad žerjavico in naveži — to vzame smrad in prisad. Če se jame gnojiti, menjaj pridno obkladke in izperi, preden deniš drugega, z mlačno repno vodo.

Dober je tudi obkladek rdečega olja ali lilijnega olja in kafe, ali laneno mazilo: Raztopi 20 gramov voska, primešaj 4 žlice lanenega olja, in ko se je shladilo, primešaj še stopen beljak — namaži na platno in naveži.

Svinjski ali volovski žolč pomaga za vse bolečine zmrzlih udov. Vzemi žolčni mehur, ga odprj in deni vanj žlico kuhinjske soli in dve žlici orehovega ali lanenega olja ter ga obesi v topli sobi. Drugi dan izlij žolč v skledico in mu primešaj z leseno žlico tri žlice lanenega olja.

Grinte in izpahki na glavi. Kuhaj žlico grške detelje na 1 litru vode in si s tem izpiraj vsak dan glavo; oteri in posuši glavo in namaži grinte z žajbljevim mazilom. To je koštrunova mast, na kateri je prevrel žajbelj; tej masti se primeša malo lilijnega ali rožnega olja, da je bolj mehka. — Ker pridejo grinte od nezdravih sokov v krvi, je treba piti tudi čaj ovsene slame in se kopati v izkuhi ovsene slame. Za čaj prevri pest ovsene slame na 1/4 l kropa in osladi z žlico medu. Ogibati se je slanosti, popranih jedi in alkohola, mesa.

Lasje blede. Kuhaj kopinino, malinovo in žajbljevo listje in si s tem izpiraj lase; potem jih namaži z mazilom starega sala in smrekovih vršičev. Naredi se tako: Staro, neslano salo razreži, nareži ravno toliko mladih smrekovih vršičev in kuhaj, dokler se salo ne stopi. Potem iztisni mast in ji primešaj par kapelj peruvanskega balzama.

Lasje izpadajo. Dve žlici stolčene šiške namoči na 1/4 l dobrega tropinovca in primešaj 1/8 pušpanovega olja in 1/8 kuhane vode. Pred uporabo stresi vselej. Zjutraj ali zvečer namoči gobico ali konec prstov v tekočino in rahlo tari kožo na glavi, da se namoči lasne koreninice.

Kri se ustavi. Stolci breskova jedrca v prah in zmešaj z beljakom; ta obliž se strdi in kri hitro ustavi.

Božično pecivo.

Medeni kolački. Pripravi: 30 dkg medu, 45 dkg sladkorja, 20 dkg mandelnov, lešnikov ali orehov, 1/4 žlice stolčenih klinčkov, 1/2 zavitka pecivnega praška, lupinice od 1/2 limone.

Mandeljne ali lešnike olup in debelo zreži ali sesekaj, na kar jih primešaj pripravljeni moki. Tudi klinčke in limonove lupinice, katere prej drobno zreži, lahko prideneš.

V položeno kozico deni med in sladkor ter mešaj na gorkem štedilniku toliko časa, da se sladkor raztopi. Nato primešaj moko z mandelnji in dišavami ter dobro premešaj in pusti, da se shladi. Hladno zvrni na desko, prideni 1/2 zavitka pecivnega praška in toliko moke, da dobiš testo, ki se dá valjati.

Testo zvaljaj za 1 cm debelo in zreži s krofovimi obodcem ali kozarcem v kolačke, katere položi na z voskom pomazano ploščevino, ter jih svetlo-rjavo speci. Še vroče odloži z nožem od ploščevine in jih shrani v dobro zaprto posodo. Še boljši bodo kolački, če pustiš testo, da nekaj časa počiva, recimo 1—2 dni. Potem prideni in vgneti pecivni prašek šele tisti dan, ko boš kolačke pekla. Lepi so, če deneš na vsak kolaček 1/2 oreha, mandeljna ali lešnika, preden jih deneš v pečico.

O b r o č k i. Pripravi: 20 dkg moke, 10 dkg sladkorja, 10 dkg presnega masla, 1 jajce. Presno maslo mešaj, da dobro naraste. Potem počasi pridevaj sladkor in jajce, nazadnje vmešaj moko, deni testo na desko in ga razvaljaj, pa ne pretenko.

S kozarcem izreži kolačke in te zopet z manjšim kozarcem ali krofovimi obodcem, da dobiš lepe obročke. Polagaj jih na z voskom pomazano ploščevino, pomaži z jajcem in potresi z debelo sesekanim sladkorjem ter lep rumeno speci.

Hamburški polumesec. Pripravi: 15 dkg presnega masla, 10 dkg sladkorja, 1 1/2 zavitka pecivnega praška, 1/4 l dobrega mleka, nekaj rozin, pest drobno zrezanih mandelnov, malo soli, 50 dkg moke in limonove lupine.

Presno maslo in sladkor mešaj 1/2 ure. Nato pridevaj polagoma mleko, sol, limonove lupine in nazadnje moko, v katero si pomešala pecivni prašek, rozine in mandeljne.

Deni na desko, prideni še moko, če treba, in umesi testo. Zvaljaj testo v ozko, dva prsta visoko ploščo, pritisi jo z valjarjem po sredini, a ne tako globoko, da bi prerežala testo. Zapogni eno polovico čez drugo, deni na pomazano ploščevino in oblikuj v obliko polumesca, v katerega napravi z nožem nekaj zareze. Pomaži z jajcem ali presnim maslom in peci v ne prevroči pečici 1 dobro uro.

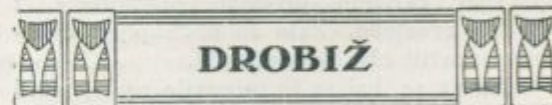
Izvrstno kremo za čevlje si napraviš na sledeči način. 3 dkg voska (Carabawachs), 5 dkg mehkega parafina, 5 g črne, rumene ali rjavega anilina deni v železen lonec, katerega pusti na vročem štedilniku toliko časa, da se vse skupaj popolnoma raztopi. (Pri kupovanju anilina zahtevaj takega, da raztaplja tolščje.) Med tem pa ogrej v loncu gorke vode posodico s 25 dkg dunajskega belega terpentinovnega olja. Ko so se tvarine v železnem loncu docela razpusile, prideni pogret terpentin in pusti, da vse skupaj zavre. Posoda, v kateri kuhaš, sme biti samo do polovice napolnjena. Ker se terpentin zelo rad vname, pazi, da ne bo tekočina kipela. Za vsak slučaj imej pripravljeno mokro cunj, da jo, če treba, pokriješ čez lonec. Tako pripravljeno kremo napolni v kovinaste škatle, katere dobro zapri. Ako delaš natančno po navodilu, dobiš izvrstno voščilo, katero glede kakovosti prav nič ne zaostaja za kupljenim. Ima pa še to prednost, da je 75% cenejše, kar je v sedanjih časih gotovo vpoštevanja vredno.

Emajlirana kuhinjska posoda postane sčasoma siva. Nalij jo do roba z vodo, deni na 4 litre vode pol žlice milnika (Seifenstein) in pusti, da se kuha voda par ur; potem izperi s sodo in izplakni s čistim kropom.

Lepa polt. Vsakovrsne maže in razni pudri polt samo pokvari. Ženska, ki se maže dan za dnem, ima čisto razjedeno kožo, in če se neha, se kmalu poznajo nasledki mazil že od daleč. Najboljša maža je umivanje z mrzlo vodo, kopanje, izprehodi. Neškodljivo mazilo, ki čisti kožo in jo varuje staranja, je beljak; uporablja se lahko namesto mila. Limonov sok

je dober za opaljeno kožo, po njem se pobeli koža zelo hitro, toda ni, da bi se porabljal vsak dan. Za bolešno kožo, za izpuščaje in ogrce prideni vodi za umivanje žlico arnične tinkture in položi včas na obraz obkladek, namočen v arnično vodo, ter ga imej na obrazu, dokler se ne razgreje, potem si otari obraz s flanelo. Lepotice starega veka so hvalile obkladke mleka, posebno oslovskega. Znana in slavljena je bila prejšnje čase voda, žgana iz lilijnega cveta; ta voda izjé vsak madež in napravi polt svežo in belo. — Tudi med pozdravi in omeči kožo; na ogrce, sprišče, razpokline in ozeblino, na rdeče lise namaži medu. — Boraks čisti in beli kožo; pobeli pa tudi lase in obrvi. — Kdor je občutljive kože, ne sme takoj po umivanju k ognju ali na zrak, posebno pozimi ne; umivati se mora s postano vodo in kaniti vanjo malo glicerina in medu. Za bolno kožo je priporočljivo umivanje s presličnim ali žajbljevim čajem ali čajem od mele. Zelo dobra je izkuha otrob. — Deževnica in rečnica sta vedno boljši nego trda studenčnica. — Nekatere dame se sploh ne umijejo, ampak se namažejo zvečer z glicerinom ali s čim drugim, zjutraj si pa izbrišejo obraz s suho otiračo — toda kdor se boji vode, se hitro stara! — Kdor se namaže zvečer z glicerinom, si mora obrisati lice, preden se umije, sicer se bo koža svetila od masti. V obče ni glicerina posebno dober za obraz, ker zamasti kožo. Preveč mazati kožo sploh škoduje, bolje bi bilo, da se več gnete ali masira. — Pri nas je zdaj zelo v navadi mazilo »Fleur de neige« — a ravno po tem postane koža zelo hitro siva in razjedena — treba je torej vedno več mazila nanjo in vedno več denarja, ki gre kdove kam iz dežele. Tovarne lepote bogatijo zelo hitro. Kar si narediš lahko doma za par vinarjev, to naročš iz drugih dežel za več kron. Dama, ki si je pokvarila z različnimi dragimi mazili polt, je dobila od priletne dame recept, po katerem se je ravnala. Polt se ji je popravila in osvežila. To mazilo se dobi lahko v vsaki drogeriji: 60 gramov rožne vode, 60 gramov »Fleurs d'Ousoin«, 3-5 grama benzojeve tinkture. Pred uporabo stresi steklenico, vlij malo tekočine na gobico in si natari kožo zjutraj in zvečer.

V inseratih ponujajo mnogo maž, ki pobelijo rjavo ali rdečo polt. Večina teh mazil je zdravju škodljiva. Kdor bi bil rad lep bel, naj poskusi tako: Zmešaj 500 gramov mandljeve moke (prah stolčenih grenkih mandljev), 40 gramov prahu vijolične korenine, 50 gramov zdrobljenega pšeničnega škroba, 1 gram citronovega olja in 1/2 grama jasmínovega olja. S tem si nadrgni zvečer obraz, zjutraj se umij z mlačno vodo in ergantinovim milom, potem polij obraz s toplo vodo in ga oblij z mrzlo. Zelo mrzel zrak, slabo milo, kava in alkohol škodujejo lepoti polti. Najboljše milo za umivanje obraza je benečansko ali kastiljansko milo, ki se dobi samo v lekarni in drogeriji.

Deset zapovedi ob času vojske. Ob sedanjem vojnem času so vsi živci prenapeti. Še huje je pri tistih, kateri zvesto poslušajo vsako govorjenje, če je še tako pretirano v dobrem ali slabem zmislu. Takim se mora reči, naj ohranijo hladnokrvnost in trezno sodbo. Ta nasvet je zdravnik dr. Eulenburg razvrstil v deset naslednjih pravil:

1. Živi ob času vojske, kakor si živel v miru.

2. Predvsem delaj, kakor ob mirnem času, če mogoče, še več. Če ti ne dá dela poklic, si poišči kakega drugega dela, ki ti ga sedaj ne bo težko najti, ko vsakega kliče dolžnost, naj dela v splošni blagor.

3. Dan za dnem imej točen delaven program in pazi, da ga natančno izvršiš.

4. Skušaj svoji družini, svojim prijateljem, svojim znancom, vsem bližnjim in daljnim še bolj ustrezati, še bolj živeti zanje, nego ob drugem času.

5. Vsak dan se oboroži s trojnim orožjem: S potrpežljivostjo za vse, z debelim denarjem za veliki, z drobižem za mali davek vojnega časa.

6. Izmed vojnih poročil beri samo uradna — ali vsaj verjemi samo tem.

7. Varuj se salonskih in kavarniških govorčev. Daleč se ogni zakrknjenim vojnim optimistom, še dalje nepopoljšljivim vojnim pesimistom.

8. Nikdar se ne vdajaj razburjenosti in trenutnemu razpoloženju. Glej, da boš vedno gospodar trenutka in samega sebe. Na vsak način pa hrani v svoji duši kotichek, v katerega vojska ne sme stopiti.

9. Ob vojski se pečaj še več nego prej z vsem, kar ti je sicer ljubo in drago, z vero, umetnostjo, znanostjo, modroslovjem.

10. Trudi se, da ostaneš mirnega, resnega, veselega srca. Pri vsem najprej pomisli, kako boš sodil o tej ali oni stvari čez eno leto, čez deset let — ali še bolje: vse premeri z merilom večnosti.

Značaj in ustroj vojne pošte. Vsakdo pozna tiste rdečkaste dopisnice, na katerih stoji nadpis: »vojna pošta« in s katerimi se nas spominjajo naši dragi na raznih bojiščih. Mnogim pa ni znano, kako je v naši monarhiji organizirana vojna pošta. Vojna pošta je vojaška organizacija. Na čelu ji stoji vrhovni ravnatelj vojne pošte, dvorni svetnik avstr. trgovskega ministrstva, ki je podrejen vrhovnemu vojnemu poveljstvu. Promet se opravlja v poštah uradih, toda kraj, kjer se ta urad nahaja, je skriven, ker se je v rusko-japonski vojski dokazalo, da so Japonci po gibanju poštah uradov vedeli tudi za gibanje armade. Pošiljatev, odposlana po vojni pošti, pride najprej v urad za razvrščanje, od tukaj v oddelek za zbiranje, iz tega oddelka pa se pošilja z železnico, avtomobilom ali vozom do vojne pošte same; ta pošlje pošiljatev četi, pri kateri se naslovljenec nahaja, ker samo tukaj se točno vé, kje se dotična četa v tem času nahaja. Z ozirom na to dolgo pot je razumljivo, da mine precej časa, preden prejme naslovljenec pošiljatev. Nekatere pošiljateve potrebujejo pet do šest tednov, da pridejo na svoj naslov.

Amerikanski pregovori o sedanji vojski. Amerikanci so lepo na varnem, delajo med vojsko dobre kupčije in se v pest smejejo Evropi, ki se vojskuje. Na njen račun delajo sedaj take-le dovtipke:

V izkazih o izgubah je mnogo resnice.

Sestra generala Frencha (Frenč) je sufragetka in se umika le sili; zdi se, da so se te lastnosti navzeli že vsi člani družine.

Carnegie (amerikanski večkratni milijonar) bo umrl kot berač, če je res, da vzdržuje mirovne časopise.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna v Ljubljani.
Odgovorni urednik Josip Klovár.

Vabilo na naročbo!

Bliza se Novo leto, čas, ko bo treba obnoviti naročnino. Pri tej priložnosti prosimo svoje dosedanje naročnike, naj nam ostanejo zvesti in naj »Glasnik« še bolj razširjajo med svojimi znanci.

»Glasniku« bo vsak nepristranski bralec moral priznati, da je izvršil vse, kar je obljubljal ob svoji ustanovitvi.

V novem letu bo prav tako naglo in obširno s slikami poročal o vseh zanimivostih z mnogih pozorišč svetovne vojske, prinašal bo, kakor doslej, slike dragih nam padlih rojakov ter vseh važnejših dogodkov doma. Objavljal bo, kakor doslej, mnogo leposlovnega in poučnega gradiva, kratko in pregledno bo poročal o znamenitih dogodkih tedna, svetovalec bo gospodarju in gospodinjji, zdravemu in bolnemu, resen in dovtipen tovariš bo vsem ob dolgih zimskih večerih.

Vsakdo se lahko prepriča, da ne nudi noben drug list za tako nizko ceno toliko slik in toliko raznovrstnega gradiva kakor »Glasnik«. Od vas, naročniki, je odvisno, ali se list še izpopolni in razširi — zato naročajte ob Novem letu »Ilustrirani Glasnik«!

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva

v Ljubljani, Kopitarjeva ulica 6

se priporoča za vsakovrstna knjigoveška dela

Krajevni znaki za »Orle«, kolarde in pentlje z napisi za društva se izgotavljajo v najkrajšem času po zmernih cenah.

Katoliška tiskarna II. nadstr.

Črtanje in vezanje vsakovrstnih poslovnih knjig

To ni več draginja,

če se tako poceni prodaja, kakor objavlja ta-le razglas: Podjetje zvezdnih tkanin »HERMES« bratov Vokač v Ljubljani, Selenburgova ulica št. 5 (nasproti pošte), razglašča, da je došla pravkar na zalogo velikanska množina novih

ostankov

blaga, ki se bodo prodajali kakor navadno v prvem nadstropju vsako sredo in soboto za skoro polovične cene. Opozarja se na veliko množino in nizke cene sledečega blaga: Za celo obleko modnega parhenta 6 metrov, cena samo K 2'94. Za obleko najmočnejšega modnega velourja, kos 6 metrov samo K 3'88, to je jako elegantno za obleke. Fini flanel porhant, krasni vzorci, kos 6 metrov, zadostno za 2 srajci, kos samo K 2'76. Krep porhant v krasnih barvah za 1 bluzo samo K 1'38. Imit. sukna, 110 cm široke za ženske obleke, 4 1/2 m zadostno za obleko, kos prej K 7'80, sedaj samo K 4'80. Zelo fino in močno modno sukno, široko 110 cm, kos 4 1/2 m, zadostno za obleko, cena prej K 13'80, sedaj samo K 7'86. Močno zimsko moško sukno za obleko, 310 m, cena kosu prej K 19'60, sedaj samo K 12'80. Hlačevine moški cajn samo K 5'80 za obleko. Različne vrste kotenine in kambrikov za obleke in predpasnike, močno blago, cena metru po 40, 44, 48 vinarjev najmočnejše. — Zahtevajte cenik od ostankov. Naslov za pisma zadostuje: Podjetje zvezdnih tkanin »Hermes«, Ljubljana G.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

LJUBLJANA

Prešernova ulica štef. 3.

Največja slovenska hranilnica

Denarnega prometa koncem leta 1913 — K 700.000.000 — Vloge — K 43.500.000 — Rezervni zaklad K 1.330.000 —

Sprejema vloge vsak delavnik in jih obrestuje po

4 1/2 %

brez odblika.

Hranilnica je pupilarno varna in stoji pod kontrolo c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljene lične domače hranilnike.

Nevarnost okuženja

pri vseh nalezljivih boleznih, kakor kolera, griža, krvavica itd. se precej zmanjša, če ohranimo telo čisto, odporno in močno, torej zdravo. Nadalje je potrebno skrbeti za krepitev želodca, redno prebavljanje in nemoteno presnovo, ker se kužni bacili najlaglje razširjajo v starih črevesnih ostankih. — V interesu svojih čitateljev hočemo torej opozoriti zopet na dva izdelka velike higienske vred-

nosti, in sicer 1. Fellerjev preizkušen rastlinski esenčni fluid z znamko »Elzafluid«, ki je vsled svojih čistech, razkužujočih in antiseptičnih lastnosti v teh dneh za vsako hišo neprecenljive vrednosti. Za negovanje telesa in kože, kot ustna voda, za krepčujoče in bolečine lajšajoče vtiranje po hodihi, jahanju, utrujenju, pri revmatičnih bolečinah, prehlajenju in sploh pri vseh neprilikah, ki nastanejo vsled prepiha ali vlažnosti, služi zelo dobro. Mnogo zdravnikov ga priporoča in mnogo nad 100.000 zahvalnih pisem potrjuje njegovo dobrodejno učinkovanje. 12 steklenic stane franko 6 K, 60 steklenic franko le 25 K. — 2. Fellerjeve prebavo

urejajoče, krče lajšajoče, želodec krepčujoče Rhabarbarjeve kroglice z znamko »Elza-kroglice«, ki se že desetletja za urejanje presnove splošno priporočajo. 6 skatlic stane franko le 4 K 40 h, 12 skatlic franko le 8 K 40 h. — Oba izdelka lahko cenjenim čitateljem toplo priporočamo in svetujemo, da se ju ima vedno v hiši za vse slučaje. Skupaj tvorita dragoceno domačo lekarno in sta torej ravno zdaj bolj nego kdaj poprej potrebna za vsako družino. Ne kupujte manjvrednih nadomestil, temveč le edino pristne preizkušene »Elzaizdelke« od lekarnarja E. V. Fellerja v Stubici, Elzin trg št. 331 (Hrvaška).

Opozarjamo pri nakupu vsakovrstnega obuvala za dame, gospode in otroke na edino moderno domače podjetje te stroke tovarno Peter Kozina & Ko. v Tržiču. Tvrdba ima v Ljubljani, Breg št. 20, veliko zalogo samolastnih priznanih najboljših in za vsako nogo priležnih izdelkov. Cene so vsled tega, ker se prodaja iz tovarne neposredno, brez konkurence.

„Balkan“

trgovska spedijska in komisijska
delniška družba

Ljubljana, Dunajska c. 33.

Prvo ljubljansko javno skladišče.

Centrala: Grst.

Prevažanje blaga vsake vrste. Prevažanje pohištva s pat. pohištvenimi vozovi v mestu in na vse strani. Redni nabiralni promet z Dunajem, Prago, Trstom itd.

Zacarinjevanje.

Točna postrežba. Cene zmerne. Telefon št. 100

Prodajalna Katol. tiskovnega društva (B. Pičman)

priporoča slavnim krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom svojo veliko in bogato zalogo šolskih potrebščin, kakor:

zvezke, ovijalni, pisalni in risalni papir, svinčnike, šestila, ravnila, peresa, črnila, radirke, gobe, kreda, šolske knjige itd.

Cenjena naročila se hitro
in točno izvršujejo

V vojnem času

je potrebna zanesljiva ura ali žepna budilka, kakoršne Vam nudi resnično domača svetovnoznana tvrdka, ki je največja zaloga zlatnine in briljantov, sedaj po znižanih cenah.

Naj nihče ne zamudi prilike!

F. ČUDEN, LJUBLJANA

samo Prešernova ulica št. 1

Lastna tovarna ur v Švici. Naročujte veliki cenik zastoj, tudi po pošti franko.

Mladeničem, ki odhajajo k vojakom naj kupijo starši, sorodniki ali znanci prekorišten molitvenik

Slovenskim fantom za slovo na pot v cesarsko službo

pisal, kaplan Jernej Hafner. Molitvenik ima priročno obliko, da ga lahko vedno nosi vojak seboj v naprtnem žepu, ne da bi ga količkaj oviral. Iz molitvenika bo črpal vojak pogum in tolažbo tudi v najtežjih dneh vojaškega življenja, vsak čas mu bo poklical v spomin zlate nauke staršev in ga varoval, da ne zaide na pota časne in večne pogube. Tudi če ga smrt doleti na bojnem polju, jo bo iz božje roke vdano sprejel. Molitvenik velja trpežno vezan z rdečo obrezo K 1'20, šagrin, zlata obreza K 2'20, najfinejša vezava K 3'20.

Vojska na Balkanu 1912/13. Sestavila profesorja dr. Vinko Sarabon in Anton Sušnik. Elegantno broširano K 6'50.

Kdor naroči to knjigo dobi povrh zemljevid Srbije, Črne gore in drugih balkanskih držav brezplačno priložen. Knjiga „Vojska na Balkanu“ je ena najlepše opremljenih slovskih knjig; obsega vse polno raznih vojnih slik med besedilom, mnogo fino izvršenih tabel, ki predočujejo razne prizore na bojiščih med bitko in po končanih bitkah, dalje razne skice, načrte in dva zemljevida. Knjiga je v zemljepisnem, zgodovinskem in narodopisnem oziru nad vse poučna; med resne in krvave vojne dogodke sta znala pisatelja vplesti tudi toliko zanimivih in zabavnih dogodkov, da ima knjiga prijetno zabavno lice, in jo bo vsakdo z veseljem in

Katoliška Bukvarna v Ljubljani

zanimanjem čital. Knjiga seznanja bralca z nad vse strahotnimi, pa tudi tolažilnimi dogodki na bojnem polju.

Vojska na daljnem vzhodu (med Rusi in Japonci). Pisal dr. Evgen Lampe. Cena K 4'80, eleg. vezana K 6'—. Pred par leti so si stali nasproti, Rusi in Japonci v krvavi vojski; danes sta si oba naroda zaveznika in se vojskujeta z nami in našimi zavezniki. Knjiga je jasen dokaz, da so Rusi močni le na videz, da je pa sistem v njih armadah nezadosten, da tudi poveljništvo ni sposobno in se ne zaveda svoje odgovornosti, da manjka discipline in vestnosti. Ta knjiga je danes še prav posebno zanimiva, ker nam odkriva marsikaj iz sovražnega tabora. Knjiga obsega v podobi in besedi opise vseh pripomočkov moderne vojske posebno na morju, pa tudi na suhem.

Laško-slovenski slovar. Dizionario italiano-sloveno. Sestavil dr. Janko Valjavec. Vezan K 4'50. — To je najboljši in najboljše laško-slovenski slovar. Obsega nad

40.000 besedi. Slovar, ki je po vsebini, pa tudi po svoji tehnični izvršitvi na višku, ima priročno žepno obliko in bo radi svoje popolnosti dobro služil vsem slojem.

Naša zdravila in njih uporaba v domačem zdravilstvu. — Cena K 1'20, vez. K 1'80. — Namen praktične knjige je, zopet spraviti v veljavo naša stara preiskušena domača zdravila, katera je naš moderni čas žal popolnoma pozabil. Bog sam nam je v naravi podaril najboljše leke proti raznim boleznim in ta knjiga nas uči te leke spoznavati in pravilno rabiti.

Zdravilna zelišča. Prirejena po nemški knjižici župnika Jan Künzleja. Cena 60 vin. To knjižico smemo imenovati zbirko receptov za bolezni, ki najbolj in najpogostejše mučijo ljudi. Knjižica je kratka pa jedrnat in obsega marsikatero tako preprosto domače zdravilo, ki pa bolje učinkuje kakor najrazličnejši moderni leki, ki jih naštevajo obširne zdravilne knjige.

Zelišča v podobi. Cena 60 v. Ta knjižica prinaša v naravnih barvah slike raznih zelišč, tako, da bo oni, ki raznih zelišč ne pozna, s pomočjo te knjižice iste lahko spoznal in našel. Vse tri knjige tvorijo lepo celoto, katera bi morala tvoriti domačo lekarno vsake slovenske hiše.

Zločin v Sarajevu. Tragična smrt prestolonaslednika Fran Ferdinanda in njegove soprogo vojvodinje Hohenberg. Z mnogimi slikami. Cena 70 v, po pošti 80 v. Knjižica obsega najnatančnejši popis strašnega zločina, ki je na nedeljo pred sv. Petrom in Pavlom iztrgal iz naše srede ljubljenega prestolonaslednika ter njegovo zvesto družico in do dna pretresel srca vsega čutečega človeštva.

UHER-PREMOG :: LJUBLJANA